בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 63514-12-19 בן מנחם נ' עירית תל-אביב-יפו

תיק חיצוני:

לפני כב' השופט הבכיר אילן דפדי

התובע **משה בן מנחם**
ע"י עו"ד טמיר שרגא ועו"ד משה שרגא

נגד

הנתבעת **עירית תל-אביב-יפו**
ע"י עו"ד שרון המר

פסק דין

1. לפניי תביעה כספית בגין הוצאת לשון הרע עקב הטלת עיקול כספי על ידי הנתבעת על חשבונות הבנק של התובע.

2. התובע הוא בעלים של מספר נכסים בעיר תל אביב. לטענתו, בהיותו מנהל מספר עסקים והשקעות שונות ומגוונות ולצורך ניהולם התקין, עליו להימצא בקשר מתמיד עם בנקים שונים, לקבל מהם אשראי ולשמור על מעמדו הרם בעיני הבנקים ועל דירוג אשראי גבוה. ביום 1.2.2018 שלחה הנתבעת, עיריית תל אביב, אל התובע מכתבים המפרטים את יתרת חוב הארנונה של נכסים אחרים אותם הוא מחזיק. המדובר ב- 5 נכסים בהם החוב הכולל עמד על סך של 28,564 ₪. בחודש אוגוסט 2018 הסתיים הליך בירור בין התובע לנתבעת והוסכם כי חשבונות נכסים בהם הוא מחזיק נמצאים אצל הנתבעת ביתרת זכות. לטענת התובע, מאז היווצרות יתרת זכות בחשבונותיו, פעלה הנתבעת מספר פעמים לגביית חוב הארנונה בגין נכסיו בדרך של קיזוז החוב מיתרות זכות בחשבונות בגין נכסים אחרים.

3. על פי כתב התביעה, למרות שלתובע הייתה יתרת זכות גבוהה אצל הנתבעת, הטילה האחרונה בין התאריך 9.12.2018 לתאריך 2.1.2019 שבעה עיקולים על חשבונו בבנק מזרחי טפחות. ביום 2.1.2019 שלח הבנק לתובע 4 מכתבים המודיעים לו על העיקולים. לדבריו, רק ביום 6.1.2019 נזכרה הנתבעת להודיע לו באמצעות מכתבי התראה על העיקולים שכבר הוטלו על חשבונותיו. מיד עם קבלתם של המכתבים ביום 22.1.2019 יצר התובע קשר עם הנתבעת. לאחר בירור, הודיעה הנתבעת כי תפעל באופן מידי להסרת העיקולים ולפירעון חוב הארנונה הנטען על ידי קיזוזו מיתרת הזכות בחשבונותיו האחרים. עוד באותו יום, שלחה הנתבעת, שעמדה על טעותה, לתובע מכתב בו פורט אופן הקיזוז. למרות האמור לעיל, המשיכה הנתבעת בדרכה הנפסדת והטילה עיקולים נוספים בבנקים אחרים על חשבונותיו. זאת, בניגוד לדין וההסכם ובניגוד לחובתה לנהוג בזהירות, בתום לב, ביושר ובהגינות. ביום 25.1.2019 שלח

בנק לאומי לתובע שני מכתבים המודיעים על ארבעה עיקולים נפרדים אותם הטילה הנתבעת על חשבונו בגין החוב שגבייתו כאמור כבר הוסדרה.

4. התובע טען כי הטלת עיקול נרשמת במרשמי הבנק וגופים כלכליים אחרים המסתייעים בהם לרבות BDI ו- BD ופוגעת בדירוג האשראי. העיקול גם מתועד ומופיע במערכות המידע של הבנק. במקרים כאלה הבנק לא מאפשר פתיחת פעילות עסקית והרחבת פעילות קיימת, מעלה דרישות מחמירות בענייני בטחונות ומעניק תנאים פחות נוחים בכל בקשת אשראי. המשמעות היא פגיעה ישירה בעסקי התובע. לטענת התובע, כל אחד מהעיקולים שהוטלו שלא כדין מהווה פרסום לשון הרע בפני צדדים שלישיים, בפני פקידי ומנהלי הבנק. מדובר בגורמים עמם התובע נמצא בקשר עסקי יומיומי. לדבריו, הפרסומים העמידו אותו ואת התנהלותו באור מגוחך, השפילוהו, שמו אותו מטרה ללעג ולבוז ופגעו בעסקיו. משכך, הם מהווים פרסומים על פי חוק איסור לשון הרע. לטענתו, פרסומים אלו נעשו בחוסר תום לב. הנתבעת ידעה או היה עליה לדעת כי תוכנם אינו אמת. לדבריו, כוונת הנתבעת הייתה להלך עליו אימים ולהפעיל עליו לחץ. הוא טען כי הנתבעת עוולה כלפיו בין היתר ברשלנות ובפרסום כוזב בקלות ראש. פנייתו של התובע לקבל פיצוי בגין נזקיו נדחתה על ידי הנתבעת. התובע תבע פיצוי בגין כל פרסום ללא הוכחת נזק סך של 71,872 ₪ וביחד סך של 790,592 ₪. לצרכי אגרה, העמיד התובע את סכום התביעה על סך של 100,000 ₪.

5. הנתבעת טענה להגנתה כי הטענות העובדתיות להן טוען התובע אינן מדויקות וחוטאות לאמת בלשון המעטה. לדבריה, התובע פנה בבקשה להחזר כספי מקום בו היה רשום בנכסים מסוימים יחד עם אדם שהלך לבית עולמו. נעשו העברות כספיות על שם המחזיקים הזהים ובהתאם לבקשתו בוצע לו, לפנים משורת הדין, החזר כספי בהתאם לחלקו היחסי. לטענתה, לתובע היו חובות ארנונה שידע עליהם ולא פרע אותם. לדבריה, בהתאם לחוק, קיזוז אינו מתבצע באופן אוטומטי. התובע יכול היה לבקש, כפי שעשה בעבר, לקזז מחשבונות ביתרת זכות. מקום בו הנתבעת פעלה לפנים משורת הדין, לא ניתן לבוא אליה בטענות בגין התנהלותה. היא טענה כי התובע ניסה להטעותה ולא שילם את חובות הארנונה במועד במטרה להכשילה. לכן, הוא אחראי לכל נזק לו טען. מדובר היה בחוב חלוט אשר לא שולם ולפיכך, זכותה המלאה הייתה לפעול לגבייתו בהתאם להוראות החוקים הרלוונטיים. לדבריה, עומדת לה חזקת התקינות המנהלית בפעולותיה והיא פעלה בתום לב. עוד טענה, כי חוק איסור לשון הרע לא כיוון לסיטואציה הנטענת בכתב התביעה. ברור כי כוונת המחוקק לא הייתה כי פעולה של רשות באופן סביר להבטיח את גביית החובות כלפיה, תיחשב בהגדרה של לשון הרע על פי החוק. הנתבעת לא התכוונה סובייקטיבית או אובייקטיבית להשפיל את התובע, לבזותו ולפגוע בו במשרתו, בעסקיו או במשלח ידו.

6. לטענת הנתבעת, אין כל דמיון בעיקול מכוח חוק העזר העירוני, פקודת המיסים (גביה), המהווה הליך תקין, רגיל וסביר של רשות עירונית לגבות חובותיה לבין עיקול בגין אי תשלום כל חיוב כספי אחר, כגון פסק דין, ביצוע שטר וכל יתר החיובים המקנים לזוכה אפשרות להטיל עיקול. הבנקים נתקלים בעיקולים מסוג זה חדשות לבקרים ואין הכרח שהדבר נובע מאישיותו של החייב או שיש בו כדי להכפיש את שמו. בדיוק כפי שעבירת תנועה קלה אינה מעידה כי עסקינן בעבריין. לא יעלה על הדעת שכל הטלת עיקול בגין דו"ח חניה, חיוב ארנונה וכיוצא בזה המוטלים מכוח חוק המקנה את הסמכות לעשות כן, תיחשב לשון הרע על פי החוק. תוצאה כזו אינה סבירה ואינה שקולה במאזן ההסתברויות לנזק שכביכול נגרם לחייב. לנתבעת שמורה הגנת "אמת דיברתי", שכן היה כלפיה חוב שלא שולם. הטלת העיקולים נעשתה לשם הגנה על עניין אישי כשר של הנתבעת קרי גביית חוב. מכל מקום, לנתבעת עומדת חזקת תום הלב הקבועה בסעיף 16 (ב) לחוק. הנתבעת פעלה בהתאם לפקודת המסים גביה ועצם קיום החוב הוא בגדר פסק דין אשר אינו מחייב פנייה לערכאה נוספת ו/או אחרת כלשהי לצורך נקיטת סעדים בגינו. התובע, ברשלנותו הבלעדית או המכרעת, הוא שגרם למצב.

7. בכתב התשובה הסביר התובע כיצד נוצרה יתרת הזכות בחשבונות הארנונה. לדבריו, הוא ושותפו המנוח החזיקו יחד מספר נכסים בתל אביב. לאחר פטירתו של השותף, התגלעו מחלוקות בענייני ניהול הנכסים בין התובע ליורשי המנוח. התובע פנה אל העירייה בבקשה לשלם את חלקו בלבד ללא קשר לתשלום החלק של היורשים, אך הנתבעת סירבה לבקשתו. לטענתו, במצב זה היה צריך לבצע תשלומי ארנונה אף בשם יורשי המנוח שאינם מסכימים לשתף עמו פעולה ולשלם את חלקם היחסי, שאחרת הנתבעת הייתה מפעילה נגדו הליכי גביה. לאחר שפעל בשקידה מול היורשים, אוזנו החשבונות ב-2018. לאחר איזון החשבונות, התברר כי שילם ביתר ולכן ביקש לקבל החזר. פנייתו נדחתה ולכן הגיש ערר. במסגרת זו נפסק כי הוא זכאי להשבת סך של 100,000 ₪. התובע ביקש לקבל את כל הסכום, אך העיריה סירבה והעבירה לו רק סך של 42,000 ₪. כתוצאה מכך, נותרה יתרת זכות בחשבון הארנונה אצל הנתבעת. לדבריו, על פי הודאתה, הנתבעת ביצעה לבקשתו קיזוזים שונים. היא הפסיקה דרך פעולה זו על דעת עצמה ובחרה להשתמש בהליכי גביה פוגעניים ביותר.

8. הצדדים הגישו תצהירים. מטעם התובע הוגש תצהירו. מטעם הנתבעת הוגש תצהירו של מר גל פרויקט המשמש אצלה כמנהל אגף גביית ארנונה ומים. בדיון ההוכחות נחקרו המצהירים והצדדים סיכמו טענותיהם בעל פה בדיון שנקבע לצורך כך.

<u>דיון והכרעה</u>

9. לאחר שעיינתי בכתבי הטענות, שמעתי את העדויות ואת טיעוני ב"כ הצדדים, החלטתי לקבל את התביעה.

<u>הטלת עיקול מהווה פרסום לשון הרע</u>

10. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע קובע כי "**לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם; (2)לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;...**".

11. "**כבר נקבע בפסיקה לא אחת, כי משלוח צו עיקול אשר מציג אדם כמי שאינו משלם את חובותיו באופן שלא היה מנוס מהטלת עיקולים על רכושו, מהווה פרסום לשון הרע נגדו, משום שהם עלולים לפגוע בשמו הטוב, להשפילו ולעשותו מטרה ללעג או לבוז. ראה לעניין זה: ת.א. (ת"א) 60625/06 <u>זוהר עמרם וחנה נ' מד"א ואח'</u> [פורסם בנבו] וכן ת.א. (ת"א) 25746/07 <u>אחימן שמואל נ' המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות</u> [פורסם בנבו] תק-של 2009 (1) 11448 וכן ת.א. (ת"א) 22407/08 <u>רונית הרפז זיו נ' המוסד לביטוח לאומי</u> (פורסם בנבו)**" (ראו ת"א (שלום ת"א) 17615-03-10 **גידניאן נ' עירית תל אביב יפו** (פורסם במאגר משפטי).

וראו גם פסק הדין בעניין 50104-03-15 **פאטמה בשיר נ' מועצה מקומית עראבה** (פורסם במאגר משפטי) ותא"מ (אילת) 5048-11-12 **ביטון נ' עיריית אילת** (פורסם במאגר משפטי).

12. כך גם במקרה דנן. הדעת נותנת כי בהיותו של התובע איש עסקים, אשר על פי עדותו בתצהיר (סעיפים 4-3), מנהל מספר רב של עסקים והשקעות שונות ומגוונות, קיימת חשיבות מיוחדת לשמירת מעמדו בעיני הבנקים ודירוג אשראי גבוה. זאת, במטרה לקבל אשראי בתנאים מועדפים, כך שהטלת עיקול על חשבונותיו תפגע בו. פרסום בדרך של משלוח צו העיקול אל הבנקים בהם יש לתובע חשבונות, עלול להציג אותו כמי שאינו משלם את חובותיו עד כדי צורך לנקוט נגדו הליכי גביה דרסטיים וכמי שמצוי בקשיים כלכליים. מצב זה בהחלט עלול להשפילו ולפגוע בעסקו ובמשלח ידו, בדיוק כפי שמפורט בסעיף 1 לחוק שהובא לעיל. לפיכך, ככל שיתברר כי לא היה מקום להטלת העיקול על חשבונותיו של התובע בבנק וכי פעולה זו נעשתה שלא כדין, הרי שיש מקום להטיל על הנתבעת חובה לפצותו בגין כך.

<u>הנתבעת הטילה עיקולים על חשבונות התובע שלא כדין</u>

13. סעיף 4 (1) לפקודת המיסים גביה קובע כי "**הוטל על אדם כחוק סכום כסף בקשר לאיזה מס שהוא, ולא שילם אותו אדם את הסכום בתוך חמישה עשר יום למן היום שהיה חייב לפרעו ולאחר שנשלחה אליו דרישה בכתב לשלם את הסכום שהוא חייב לפרעו ושלא פרעו, יתן פקיד גביה כתב הרשאה לגובה מסים ובו יצטווה לדרוש מאת החייב לשלם מיד את הסכום**

המגיע ממנו ולגבותו, אם לא ישלמנו, על ידי תפיסתם ומכירתם של נכסי המטלטלים של החייב באופן המותנה להלן". בהמשך, בסעיף 5 נקבעה הדרך להוצאתו לפועל של כתב ההרשאה.

14. בפסק הדין בעניין עיריית בת ים תיאר כב' השופט ג'ובראן את הדרכים העומדות בפני רשות מקומית לגבות את חוב הארנונה. בפני הרשות עומדים שני אפיקים. האחד, פתיחת הליכים לשם גביית החוב כחוב אזרחי. השני, הליך גבייה מנהלי אשר מאפיינו המרכזי הוא שלרשות המקומית נתונה סמכות לפעול לגביית חוב הארנונה מבלי שחוב זה אושר קודם לכן בפסק דין על ידי בית משפט. כב' השופט פירט בפסק הדין את התנאים לנקיטת הליכי הגביה כדלקמן: "**תנאי הסף לפתיחה בהליך גבייה מנהלי הינם: קיומו של חוב ארנונה שהוטל על נכס כדין ולא שולם בתוך חמישה עשר ימים מיום פירעונו (בגבייה מכוח פקודת העיריות, ועשרים וחמישה יום לגבייה מכוח פקודת המיסים (גבייה), בהתאם להוראת סעיף 3(1) לאכרזה), ולאחר פרק זמן זה נשלחה לחייב הודעת תשלום בה הוא נדרש לשלם את חובו תוך חמישה עשר יום נוספים (בגבייה מכוח פקודת העיריות, ועשרים וחמישה יום לגבייה מכוח פקודת המיסים (גבייה), בהתאם להוראת סעיף 3(1) לאכרזה), במידה ולא פרע החייב את חובו, עם מתן כתב הרשאה לגובה (לפי פקודת המיסים (גביה)), או צו הרשאה חתום כדין (לפי פקודת העיריות) נתונה בידי הרשות האפשרות להפעיל את סמכויותיה לשם גביית החוב** "(ראו עע"מ 10372/08 **עיריית בת ים נ אדוט ז"ל** , פסקה 9 (פורסם במאגר משפטי).

15. מהאמור לעיל עולה כי במקרה בו החייב בארנונה לא משלם את חובו במועד וכאשר העירייה מבקשת לפעול לגבייתו בדרך מנהלית, עליה לשלוח אל החייב קודם לכן דרישת תשלום אותה עליו לשלם בתוך פרק הזמן הרלוונטי. רק לאחר מכן ניתן יהיה להוציא כתב הרשאה (דרישה מידית), אשר יאפשר לעירייה להפעיל את סמכויותיה באופן מיידי. מעדותו של התובע ומחומר הראיות התברר כי לא כך פעלה הנתבעת.

16. התובע העיד בתצהירו, כי למרות שבחשבונו הייתה יתרת זכות, הטילה הנתבעת במהלך התקופה שמיום 9.12.2018 עד ליום 2.1.2019 עיקולים על חשבון הבנק שלו בבנק מזרחי טפחות. על הטלת העיקולים נודע לו אך ממכתב אותו קיבל מהבנק. לטענתו, רק ביום 6.1.2019 נזכרה הנתבעת להודיע לו בדיעבד באמצעות מכתבי התראה על העיקולים שכבר הוטלו על חשבונותיו. מכתבים אלה הגיעו אליו לראשונה רק ביום 22.1.2019 (ראו סעיפים 5-18).

17. מר גל פרויקט מטעם הנתבעת העיד בתצהירו כי לאחר שלא שולמו חשבונות הארנונה בגין החודשים ספטמבר ואוקטובר 2018, נשלחו ביום 31.10.2018 אל התובע ואל יורשי שותפו

דרישות לתשלום. לאחר שאלה לא שולמו, הנתבעת שלחה ביום 6.12.2018 דרישות מיידיות לתשלום. לאחר שגם אלה לא שולמו, הטילה הנתבעת עיקול על חשבונותיו בבנק (ראו סעיף 8). על דברים דומים העיד גם בחקירתו הנגדית (ראו עמוד 15 שורה 28 עד עמוד 16 שורה 2). לתצהירו לא צורפו המסמכים המלמדים כי אכן כך נהגה הנתבעת במקרה דנן. הנתבעת אף לא צירפה רשומה מוסדית ממנה ניתן ללמוד כי ברישומיה נרשמו משלוח דרישות התשלום.

18. כאמור, התובע טען כי נודע לו רק בדיעבד על הטלת העיקול ממכתבים שקיבל מהנתבעת. לתצהירו צירף את ההודעות על הטלת העיקולים (נספח 6) בהן נכתב כי בתאריך 2.1.2019 התקבלה הודעה מאת בנק מזרחי לפיו הוטל עיקול. קרי, מדובר בהודעות שנשלחו אל התובע לאחר מעשה. התובע לא נחקר בחקירתו הנגדית בעניין זה ולא נשאל האם התקבלו אצלו מכתבי הדרישה לתשלום והדרישה המידית שהנתבעת טענה כי שלחה אליו. יש להניח כי אם התובע היה מקבל דרישות אלה, כי אז היה פונה לעירייה ומסדיר זאת ובכך הייתה נמנעת כל השתלשלות העניינים בגינה הוגשה התביעה.

19. לסיכום עד כאן, לאור טענות התובע כי על הליכי הגביה בהם נקטה הנתבעת נודע לו רק בדיעבד, בהעדר ראיה פוזיטיבית מצדה של הנתבעת, כי פעלה לשלוח דרישות תשלום בהתאם לדרישות החוק לצורך ביצוע הליכי גבייה מנהלית, המסקנה המתבקשת היא שהטלת העיקול נעשתה שלא כדין.

<u>הטלת העיקולים נעשתה שלא לצורך ומבלי שהופעל שיקול דעת ראוי</u>

20. כאמור, התובע טען כי היה אצל הנתבעת ביתרת זכות ולכן היה עליה לקזז את יתרת הזכות מול חובות ארנונה בגין נכסים הרשומים על שמו. מנגד, טענה הנתבעת כי קיזוז אינו מתבצע באופן אוטומטי ועל התובע היה לבקש, כפי שעשה בעבר, לקזז מחשבונות ביתרת זכות.

21. מר פרויקט העיד בתצהירו כי בעקבות החלטת ועדת הערר נוצרה יתרת זכות בחשבונו של התובע ושותפו המנוח (סעיף 4). ביום 7.8.2018 בוצעה העברה מחשבונם של התובע ושותפו אל חמישה חשבונות אחרים של התובע ושותפו אשר עמדו ביתרת חובה. לאחר הקיזוזים, נותרה בחשבון יתרת זכות בסך של 85,211 ₪. ביום 15.8.2018 בוצע החזר כספי לתובע של מחצית הסכום בהתאם לחלקו היחסי בהמחאה על סך של 42,605 ₪ (סעיף 7), כך שנותר אצל הנתבעת סכום דומה המהווה את חלקו היחסי של המנוח. לאחר הטלת העיקולים, פנה התובע אל הנתבעת ביום 20.1.2019 בטענה שהוטל עיקול על חשבון הבנק וכי קיימת יתרת זכות בחשבונות האחרים. הוסבר לו שהקיזוז מתבצע על פי הוראה מפורשת ולא אוטומטית. לפיכך, הועברה בקשה למחלקת קיזוזים ובוצע קיזוז בדרך של העברה מחשבונות ביתרת זכות אל חמשת החשבונות שהיו ביתרת חובה. סך הכל קוזז סך של 10,864 ₪ והעיקול הוסר

ביום 22.1.2019 (סעיף 10). קיזוזים אלו נעשו מכספים אשר הנתבעת טענה כי התובע עצמו אינו זכאי להם שכן הם שייכים ליורשי המנוח שהיה בעלים משותף של אותם נכסים יחד עם התובע.

22. מר פרויקט העיד בחקירתו הנגדית כי במקרה הספציפי הנתבעת לא יכולה הייתה לעשות שימוש בכספים שנחזו להיות של יורשי המנוח: "**כל מקרה יש לבחון לגופו....כאשר יש מספר שותפים בחשבון ואחד מהם פונה לקבל את חלקו בכסף ומקבל אותו, אנו לא רשאים עם היתרה באותו חשבון להשתמש באופן אוטומטי על פי שיקול דעתנו לכיסוי חובות ששייכים לאנשים אחרים שהם לא רק אותו אדם**" (עמוד 18 שורות 9-5).

23. בחקירתו של מר פרויקט התברר כי לפני שהנתבעת מטילה עיקול, היא לא בודקת כלל האם אותו חייב בארנונה בגין נכס מסוים נמצא ביתרת זכות בנכס אחר: "**נעשית בדיקה לגבי כל נכס בנפרד. אני לא עושה בדיקה רחבה יותר, כי אנחנו לא אלה שקובעים ללקוחות מה לעשות עם הכספים שלהם. יכול להיות שאותו אדם מחזיק 2-3 חשבונות ארנונה, ומשיקוליו האישיים הוא מעדיף להשאיר ביתרת זכות ולקזז מהחשבון הבא שלו באותו נכס**" (עמוד 17 שורות 28-24).

24. מהאמור לעיל עולים הדברים הבאים:

התובע ושותפו המנוח בהיותם בעלים במשותף של הנכסים השונים היו חייבים ביחד ולחוד בתשלום חובות הארנונה.

הנתבעת החזיקה בכספים, אשר לשיטתה היו שייכים ליורשי המנוח ובמועד הטלת העיקולים, היה בהם כדי לכסות את מלוא חובות הארנונה בגין הנכסים השונים.

הנתבעת, שטענה כי מדובר בכספים ששייכים ליורשי המנוח ולא לתובע, הסכימה, כך לדבריה, לבקשתו של התובע, קיזזה מהם את סכום החובות ובעקבות כך ביטלה את העיקולים.

עובר להטלת העקולים, הנתבעת לא בדקה כלל האם בנכסים אחרים הרשומים על שם התובע קיימת יתרת זכות.

הנתבעת פעלה להטיל עיקול אצל צדדי ג', קרי בחשבונות הבנק של התובע. זאת, במקום להטיל עיקול על הכספים, אשר ממילא היו ברשותה ואשר היה בהם כדי לכסות את חובות הארנונה במלואם.

אם הנתבעת הייתה עורכת בדיקה פשוטה הייתה מגלה שעל שם התובע קיימים מספר נכסים שבחלק מהם קיימת יתרת זכות שיש בה כדי לכסות את חובות הארנונה במלואם. אם סברה כי אין היא רשאית לבצע קיזוז מיוזמתה יכולה הייתה לפנות אל התובע ולהציע לו לפעול כך. זאת ועוד, במקום להטיל עיקולים בבנקים בהם מנהל התובע את חשבונו, יכולה הייתה להטיל עיקול על הכספים, אשר ממילא היו ברשותה. אם הייתה פועלת כאמור לעיל הייתה נמנעת כל הפרשה בגינה הוגשה התביעה.

<u>חובתה של הרשות לפעול בשיקול דעת ובזהירות</u>

25. פקודת המיסים מעניקה לנתבעת בהיותה רשות מקומית סמכות מרחיקת לכת. זאת, על מנת לאפשר לה לגבות תשלומי חובה המגיעים לה. על פי הפקודה, רשאית הרשות המקומית להפעיל אמצעי גביה ולהטיל עיקולים מבלי לקיים תהליך מקובל של בירור החוב הנטען בדרך של הגשת כתב תביעה, כפי שכל בעל דין אחר אמור לעשות. מדובר בסמכות מרחיקת לכת והייתי אומר אף דרקונית בה יש לעשות שימוש זהיר ומושכל. זאת, על מנת להימנע מפגיעה בלתי מידתית באזרח.

26. **"הלכה היא כי על רשות מקומית, ככל רשות ציבורית, חלה חובה לנהוג ביושר, בהגינות ובתום לב כלפי הציבור בעת הפעילה את הסמכויות הנתונות לה על פי חוק. זאת ועוד. ככל שהסמכות הנתונה בידי גוף רחבה היא, מוטלת עליו חובת זהירות מוגברת בעת הפעלתו. בהתאמה, שומה על הרשות המקומית להפעיל גם את סמכויות הגביה המשמעותיות הנתונות לה על פי חוק, בהקפדה ובזהירות, על מנת למנוע, או לכל הפחות לצמצם, את הפגיעה באזרח שלא לצורך"** (ראו בתא (חי') 50104-03-15 **פאטמה בשיר נ' מועצה מקומית** עראבה, פסקה 32 (פורסם במאגר משפטי) וההפניות לפסיקה שם).

27. יפים גם הדברים שהובאו בפסק הדין בעניין ביטון כדלקמן: **"סמכויות הגבייה בדרך מנהלית מאפשרות אם כן לרשות מקומית לנקוט הליכי הוצאה לפועל, מבלי שקדמה לכך התדיינות משפטית. לפיכך, חובה לדרוש מרשות מקומית, כרשות מנהלית, לעמוד באותן חובות בסיסיות המוטלות על גופי המנהל, אשר נשאבות מן העקרונות הכלליים של המשפט המנהלי, ולהפעיל סמכותה בדרך זו מתוך שיקול דעת במקרים המתאימים, במשורה, בזהירות, בהגינות, ביושר, בתום לב, בסבירות, ללא שרירות וללא משוא פנים.... ודוק, רשות מקומית משמשת כנאמן של הציבור ועל כן חייבת לנהוג בהגינות כלפי הציבור בכללותו וכלפי כל אדם בפרט. מחובת נאמנות זו נגזרות אותן חובות ספציפיות החלות על עובדי הציבור, בטרם קבלת החלטה כלשהי, לשקול את כל השיקולים הרלוונטיים, לא לשקול שיקולים זרים, ולהפעיל שיקול דעת בהגינות, ביושר, בסבירות וללא הפליה"** (ראו

תא"מ (אי') 5048-11-12 **ביטון נ' עיריית אילת**, פסקה 30 (פורסם במאגר משפטי) והפסיקה הרבה המוזכרת שם).

28. ככלל, כאשר מוגשת בקשה להטלת עיקולים במסגרת הליכים משפטיים בהם נוקט בעל דין נבחנת בקשתו על ידי רשם, אשר בהתקיים התנאים הנדרשים לכך, קובע כי יש להטיל עיקול. קרי, טרם הטלת העיקולים, הדברים נבחנים בכובד ראש על ידי הגורם המתאים. זאת, על מנת למנוע מצב בו יוטלו עיקולים על בעל דין מחמת טעות או כשאין הצדקה לכך. במקרה דנן, מאופו התנהלות הדברים כמתואר לעיל, התרשמתי כי הטלת העיקולים על ידי הנתבעת נעשתה כלאחר יד. זאת, מבלי להתחשב בהשלכות של הטלת העיקולים על חשבונות הבנק של התובע. הנתבעת אף לא בחנה אפשרות לנקוט צעדי גביה פחות דרסטיים ופעלה למעשה מבלי שהפעילה שיקול דעת ראוי טרם הפעלת סמכותה. המחוקק הפקיד בידי הרשות המקומית סמכות כה משמעותית מתוך הנחה כי זו תפעיל סמכות זו באחריות ובזהירות. זה הדבר המינימלי שמצופה ממנה ועליה להיערך בהתאם כדי לפעול כך.

29. בפסק הדין בעניין בר עוז, התייחסה כב' השופטת דגן לציפייה הקיימת מעירייה לערוך בירור אקטיבי טרם הפעלת גבייה מנהלית. לדבריה: "**החלטת הנתבעת להמשיך ולחייב את התובע ולהפעיל עליו גבייה מנהלית בגין נכס שהיא יודעת שככל הנראה לא החזיק בו מעולם, לא נותנת משקל ראוי לתכלית העומדת בבסיס סעיפים אלו, אינה סבירה. במצב המידע העובדתי שהיה בפניה, חייבה ההגינות בדיקה. לטעמי פעולה נמרצת ואגרסיבית של עיקול חשבון בנק של כל אדם, קל וחומר של עורך דין ששמו הטוב הוא חיוני לפרנסתו, מצריכה, בשים לב לנתונים הזועקים לשמיים, קצת פחות פעולות כאוטומט וטמינת הראש בחול בבחינת "ישחקו הנערים בפנינו" (שהם בעלי אינטרסים מנוגדים), וקצת יותר אקטיביות בשום שכל. ולא מדובר בחקירה מעמיקה ומצריכת משאבים יתרים אלא בירור עובדתי יחסית זול ופשוט. כך למשל: התובע הרי שילם באותם ימים ארנונה בגין ניהול המשרד ברח' הנמל ומה פשוט יותר לברר אם התובע החזיק בו זמנית שני משרדים בקרבה גאוגרפית בעיר התחתית בחיפה, מה יותר פשוט לבדוק אצל גורם אוביקטיבי בבנין המשרדים בשד' פל ים אם התובע אי פעם החזיק בכלל במשרד באותו בנין? מדוע לא ניתן בלחיצת כפתור להוציא מידע מהאינטרנט או מלשכת עורכי הדין מהי כתובתו של התובע?**" (ראו תא (חי') 26845-10-12 **בר עוז נ' עיריית חיפה**, פסקה 42 (פורסם במאגר משפטי)).

כך גם בענייננו. בדיקה פשוטה והפעלת שכל ישר היו מונעים את הפגיעה הבלתי מידתית בתובע. משכשלה הנתבעת בהתנהלותה עליה לפצות את התובע.

<u>גובה הפיצוי</u>

30. התובע טען כי הנתבעת הטילה עליו 11 עיקולים. לדבריו, שבעה עיקולים הוטלו על ידי הנתבעת בבנק מזרחי טפחות בע"מ וחמישה בבנק לאומי. הנתבעת טענה כי התובע לא הוכיח כי כל העיקולים הוטלו על ידה. היא הפנתה אל מסמך "שאילתת העיקולים" (נספח 4 לתצהיר התובע) שלדבריה כולל רשימת מספרים מבלי לציין שמדובר בעיקולים שהוטלו על ידה. בנוסף, הפנתה למסמך אשר מראה כי מדובר בעיקול שהוטל על ידי מי אביבים ולא העירייה (ראו עמוד 28 שורות 10-20).

31. מכל מקום, אין מחלוקת שהוטלו עיקולים על ידי הנתבעת בחשבונות הבנק של התובע. מר פרויקט העיד בתצהירו כי ביום 31.12.2018 העיקול הגיע לבנק מזרחי וביום 20.1.2019 לבנק לאומי. בחקירתו הנגדית העיד כי הוטלו סך הכל 5 עיקולים: שלושה בבנק מזרחי ושניים בבנק לאומי (סעיף 9 לתצהיר ועמוד 17 שורות 13-16). לאור האמור לעיל, משאלה הוטלו על חשבונות התובע מבלי שהוכח שהנתבעת שלחה דרישות תשלום ודרישות מידיות כנדרש בחוק וכן, לאחר ששוכנעתי כי הנתבעת הטילה את העיקולים תוך הפרת חובת הזהירות והנאמנות, הרי שמדובר בהטלת עיקולים בניגוד לדין. בגין אלה זכאי התובע לפיצוי.

32. התובע העיד בתצהירו על הקשיים בהם נתקל בעקבות הטלת העיקולים. כך העיד כי מספר ימים לאחר הטלת העיקול, נציג בנק מזרחי יצר עמו קשר והודיע לו כי אם העיקולים לא יוסרו באופן מידי, יפעל לבטל לאלתר את כרטיס האשראי שברשותו (סעיף 16). בנוסף, העיד כי באותה תקופה היו אמורים להיפרע מחשבונו בבנק שיקים ולכן נדרש לארגן סכומי כסף נכבדים ולבצע הפקדת כספים בחשבונות כדי להימנע מביזיון (סעיף 17). התובע אף טען כי הטלת העיקול נרשמה במרשמי הבנקים וגופים כלכליים המסתייעים בהם וכי הרישום גלוי לספקים ולקוחות, כך שאלה מקבלים מידע שלילי עליו (סעיפים 23-24). לדבריו, שמו הטוב נפגע, כרטיסי אשראי שלו הותלו ובתקופת העקולים הבנקים סירבו לבקשות האשראי שלו עד שאלה יבוטלו (ראו סעיפים 25-27).

33. התובע פירט בסיכומיו את סכומי הפיצויים שנפסקו במקרים אחרים. הוא ביקש להראות כי קיים בפסיקה מעין "תעריף" פיצוי של כ-10,000 ₪ בגין כל עיקול שהוטל שלא כדין. בין היתר, הפנה לפיצוי בסך 35,000 ₪ שנפסק בפסק הדין בעניין ביטון בו הוטלו 4 עיקולים נגד התובע, לפיצוי בסך 20,000 ₪ שנקבע בגין שני עיקולים בעניין בר עוז ולפיצוי בסך 40,000 ₪ שנקבע בעניין פאטמה בו הוטלו 4 עיקולים.

34. בספרם, "**דיני לשון הרע, הדין המצוי והדין הרצוי**" (מהדורה שנייה מורחבת, מכון סאקר, המכון הישראלי לדמוקרטיה), התייחסו המלומדים גנאים וקרמינצר לאופן חישוב הפיצויים והערכתם. לדבריהם: "**פגיעה בכבוד אכן עשויה להסב נזקים, ממוניים או בלתי ממוניים,**

שקשה מאוד להוכיחם. לכן, מוצדק לאפשר לבתי המשפט לפסוק במקרים מתאימים פיצויים גם בגין נזקים שלא הוכחו, אם נראה לבית המשפט שפרסום לשון הרע אכן גרם לנזקים" (שם, עמ' 451). **ברע"א 4740/00 לימור אמר נ' אורנה יוסף ואח'**, פ"ד נה(5) 510, 524 נקבע כי "**בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיווידואלית. אין לקבוע 'תעריפים'. בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים...".**

35. עיון בפסקי הדין אליהם הפנה התובע מעלה כי גם בהם נלקחו בעת קביעת הפיצוי שיקולים שונים הקשורים בנסיבות התיק הספציפי החורגים מאך מספר העיקולים שהוטלו.

36. לנוכח נסיבות התיק דנן ולאחר ששקלתי את הדברים, אני קובע כי בהתחשב בהתנהלות הנתבעת, בהטלת העיקולים בשני בנקים שונים ובמספר העיקולים ולאור טענות התובע לפגיעה שנגרמה לו בעקבות האמור, על הנתבעת לשלם לתובע פיצוי בסך של 50,000 ₪.

37. בנוסף, תשלם הנתבעת לתובע הוצאות משפט: אגרת בית המשפט ששולמה ושכר טרחת עורכי דין בסך של 12,000 ₪.

38. הסכומים כולם ישולמו בתוך 30 יום.

המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ' אדר ב' תשפ"ב, 23 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

אילן דפדי, שופט בכיר